

Institutionen för Samhällsvetenskap

Avdelningen för Religionsvetenskap

C-uppsats - 2003
Tros- och livsåskådningskunskap

Mattias Larsson

Fri kärlek
Depeche Mode och de moderna teologerna.

Free love
Depeche Mode and the modern theologians

Handledare: Henry Cöster

<i>Inledning och syfte</i>	3
<i>Metod</i>	3
<i>Kort historik om Depeche Mode med fördjupning på de religiösa, spirituella och pseudoreligiösa texterna</i>	4
De första fyra albumen	4
Kärlek och sex som botemedel mot livets leda.	5
Personal Jesus – Vi är ställföreträdande frälsare	5
Mot en ljusare livssyn?	5
Självordsförsök	6
Allt närmare Gud?.....	6
<i>Texter</i>	7
Blasphemous Rumours	7
Black Celebration.....	7
Never Let Me Down Again	8
Personal Jesus.....	8
Condemnation	8
Home	9
It's Only When I Lose Myself	9
Free Love	10
<i>Martin Gores texter ur ett modernt teologiskt perspektiv.</i>	11
Idealrelationen – kärlek.....	11
Längtan efter något bestående.....	11
Kärleken.....	11
Teodiceproblemet.....	12
En Gud i våra hjärtan?.....	13
Fri kärlek	13
Den fria vänskapens relationer	14
Martin Gores livs- och människosyn.....	15
<i>Slutreflektion</i>	16
Inför det obegripliga är vi alla små barn	16
Kärlek, Kärlek och Fri kärlek.	16
Gemensamma teman.....	16
<i>Sammanfattning</i>	18
<i>Litteraturförteckning</i>	
<i>Bilagor</i>	

Abstract: Fri Kärlek - Depeche Mode och de moderna teologerna av Mattias Larsson.

Fri Kärlek – Depeche mode och de moderna teologerna skall belysa popgruppens Depeche Modes texter ur ett teologiskt perspektiv. Jag ska försöka att dra paralleller mellan låtskrivarens Martin Gores texter och den syn de moderna teologerna haft på de teman som återkommer i texterna. Därför kommer denna uppsats att tolka låtskrivarens texter för att diskutera kring dem om vilken Gudsforeställning och människosyn som skymtar fram i dessa. Teologi och populärkultur arbetar ofta med samma områden. Det är därför intressant att låta teologerna genom mig få ge sin syn på de existentiella frågor som Martin Gore skriver om i sina poplåtar. Denna C-uppsats har kommit till genom läsning av tre böcker *The Modern Theologians*, *Modern Teologi del 1* som är en version av den förstnämnda på svenska, båda sammanställda av David Ford, samt biografien *Depeche Mode – A biography* skriven av Steve Malins. Dessutom har jag läst och analyserat Martin Gores texter från samtliga album, men koncentrerat mig på en låt från varje album från 1984 och framåt.

Martin Gore skriver aldrig rakt ut att han tror på Gud, han är dock övertygad om att det finns en kraft trots att han själv aldrig haft någon erfarenhet av en sådan. Texterna handlar om klagan över de orättvisa olyckor som Gud drabbar oss människor med varje dag, om livets leda och dess botemedel - kärlek och sex, om svek och förlåtelse, tillit och tro, om att vara en ställföreträdande Jesus för varandra, om alltid känna sig orättvist bedömd, om döden eller acceptans över det liv om man fått sig givet och till sist om fri kärlek. En gemensam utgångspunkt är att många teologer, främst Karl Barth, som Gore reflekterar kring är den fria kärleken. En relation i vilket Guds väsen ger oss människor helt förbehållslös kärlek. Denna kraft (Gud) erbjuder oss människor att vara i denna fria kärlek – ett idealtillstånd som vi människor också bör leva tillsammans i. Ett annat tema som både teologer och Gore skriver om är att människan kan bära varandras bördor och att vi kan verka som ställföreträdande Jesus för varandra. De funderar också på, som vi alla människor gör, varför människor behöver orättvärdigt lida om Gud är kärlek och har all makt att göra gott. De moderna teologerna såsom Gore söker efter det bestående, det som är större än själva livet och snart hamnar de i existentiella frågor om vad vi kommer ifrån och om hur vi människor borde vara för varandra. Lösningen är genial och egentligen väldigt enkel, nämligen att vi ska vara till för varandra i ömsesidig fri kärlek.

Inledning och syfte

Den här uppsatsen skall handla om en av de senaste decenniernas mest populära popgrupper, Depeche Mode, närmare sagt vilken Guds föreställning, livs-, och människosyn som avspeglas i deras texter. Jag ska försöka att dra paralleller mellan låtskrivarens Martin Gores texter och den syn de moderna teologerna haft på de teman som finns låttexterna. Finns det några likheter och gemensamma drag? Har vi och vår populärkultur omedvetet blivit påverkade av de moderna teologerna genom våra populäraste popgrupper? Jag kommer i denna uppsats tolka och kommentera Gores texter. Interpretationen kommer givetvis att bli ytterst subjektiv och präglad av mina egen bakgrund och värdegrund. Det är ett faktum att både teologin och populärkulturen ofta bearbetar samma existentiella ämnen, därför vore det intressant att låta teologerna genom mig få ge sin syn på de existentiella frågor som Martin Gore skriver om i sina populärkulturella texter. Förhoppningsvis kommer min tolkning och diskussion ge upphov till en vidare debatt kring populärkultur och teologi.

Metod

Denna C-uppsats har kommit till genom läsning av tre böcker nämligen *The Modern Theologians* och *Modern Teologi del 1* som är en version av den förstnämnda boken på svenska. Båda böckerna är sammanställda av David Ford. Jag har också läst biografen *Depeche Mode – A biography* av Steve Malins. Dessutom har jag läst Martin Gores texter från albumen, *Speak and Spell (1981)*, *Broken Frame (1982)*, *Construction Time Again (1983)*, *Some Great Reward (1984)*, *Black Celebration (1986)*, *Music for the Masses (1987)*, *Violator (1987)*, *Songs of Faith and Devotion (1992)*, *Ultra (1997)*, *Singles 1986-1998 (1998)* och *Exiter (2001)*. Biografen har jag lusläst för att ta fram allt som handlar om livssyn, människosyn och Guds föreställning hos låtskrivaren Martin Gore. Böckerna om de moderna teologerna har jag läst för att kunna dra paralleller med Gores tankar kring livsförståelse och livsåskådning och göra en teologisk belysning av Depeche Modes låtar. Texterna har jag analyserat med frågorna om livssyn, människosyn och Guds föreställning i bakhuvudet. C-uppsatsen kan givetvis inte på ett fullvärdigt sätt analysera kring teologernas och Martin Gores syn på gud och människan och deras relationer. Därför ber jag läsaren att se på skriften som en problemorientering, ett förstudium av detta område där teologi och populärkultur möts. Uttolkningen av texterna kommer givetvis att bli subjektiv och präglas av min egen livsförståelse och interpretationen av texterna ska ses som en replik på Martin Gores texter, dessutom är jag färgad av den grundkurs i teologi jag just genomgått. Jag vill att därför åter påpeka till dem som får fördelen att läsa detta alster att detta är en personlig analys, något som jag dock anser att uppsatser och essäer inom humaniora skall vara, jag vill dock poängtera att jag har arbetat på ett vetenskapligt, källkritiskt och metodiskt för att få fram detta alster.

Den bästa texten är enligt mig den som lever sitt eget liv efter författaren släppt pennan och bläcket har torkat. Det som händer då att läsaren fritt kan tolka den sin egen livssituation. Författaren har givetvis sina skäl att skriva texten, men ofta finns det undermedvetna skäl som skribenten är ovetande om. Hela samhället påverkar honom/henne, normer, lagar, könsroller men också författarens egna drifter och sexualiteten osv. Teologen Rudolf Bultmann menar också att tolkning av texter förutsätter en förförståelse av textens innehåll som uttolkaren redan bär med sig när han kommer till texten. Denna förförståelse bekräftas och utmanas och bekräftas om vartannat under läsningens gång. Dessutom anser han att textens helhet och olika delar är lika viktiga.¹ Ord som jag tagit åt mig av under läsningen av Martin Gores texter.

¹ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s.158.

Kort historik om Depeche Mode med fördjupning på de religiösa, spirituella och pseudoreligiösa texterna.

De första fyra albumen

Depeche Mode släppte 1981 sitt första album, *Speak and Spell*, som är mest känd för låten *I Just Can't Get Enough*. I backspegeln kan gruppen ses som gruppen som gick från lättviktig syntpop med lätt naiva texter till ett respekterat band beundrat både för dess musikaliska arrangemang och dess texter som kretsar kring hur man skall komma undan livets leda genom sex och erotik men också om religiöst sökande och om hur människor bör leva tillsammans. Enligt litteraturkritikern Johan Lundberg är "Erotik, religiositet och melankoli" huvudteman i Gores låtar. Han menar att texternas har en "religiositet som vetter mot sexuell mysticism, eller mot sakral eller ceremoniell sexualitet".² På albumet *Speak and Spell* skrev Vince Clarke de flesta av låtarna. När Clarke sedermera hoppade av gruppen redan efter ett album tog Martin Gore över låtskrivandet. Bandet bestod nu av förutom Gore också av sångaren Dave Gahan och Andrew Fletcher på synt. 1983 blev den tidigare klaviaturspelaren Alan Wilder fullvärdig medlem i gruppen, nu som syntspelar. Wilder fortsatte i bandet till och med albumet *Songs of Faith and Devotion* (1992). Albumet *Broken Frame* från 1982 innehåller både guldkorn som *Leave in Silence* och mindre genomtänkta produktioner. På nästa skiva som kom året därpå, *Construction Time Again*, använde sig gruppen mycket av samplers som gjorde att man kunde samla ljud och peta in dem i syntarna. Gruppen fascinerades av metalliska ljud och ljudbilden på skivan är därför ytterst metallisk. Texterna på *Construction Time Again* är politiskt medvetna och teman som återkommer är ekonomisk orättvisa som i *Everything Counts* och miljöförstöring som i låten *The Landscape is Changing*. Nästa skiva, *Some Great Reward*, är en helgjuten popskiva fylld av hitar som *People are People* och *Master and Servant*. Höjdpunkten på LP:n *Some Great Reward* är omtvistad men många sätter *Blasphemous Rumours* som den främsta låten. Denna låt är den första som jag kommer att analysera i min uppsats. Texten hävdar att Gud har en sjuk humor på grund av alla slumpmässiga olyckor som bevisligen händer människor varje dag.³

I Steve Malins biografi reflekterar Gore över texten;

"Jag gick till kyrkan mycket under den här perioden (1984), inte för jag trodde på dess budskap, men för att det inte fanns något annat att göra på en söndag. Jag tyckte att gudstjänsten var svår att riktigt ta på allvar. Visst var hela arrangemanget småttrevligt, men jag är inte säker på att det så gud skulle ha menat det. Speciellt den delen av gudstjänsten när den som har hand om predikan drar igenom bönelistan på namnen på dem som är sjuka och snart skall avlida. Personen som ligger överst på listan skulle garanterat komma att avlida, samtidigt som alla på gudstjänsten prisade gud för att han genomdrev sin vilja. Allt verkade så märkligt i mina ögon, så fånigt och helt befriat från verkliga erfarenheter." (Min översättning av Malins text).

I slutet av oktober släppte Depeche Modes skivbolag *Blasphemous Rumours* som tredje singel från albumet *Some Great Reward*. Radiostationerna spelade inte låten överdrivet mycket, detta på grund av textens utmanande innehåll. Martin Gore var besviken på medias moraliska fördömande av sången. Låtens mening var inte att chocka människor utan hade ett viktigt innehåll. Gruppens sångare Dave Gahan menade att problemen med låten uppstod runt ordet *Blasphemous* (Låtens titel på svenska blir ungefär Hädiska rykten) i titeln trots att texten bara funderar över kring allt som är förunderligt i världen och vad som är meningen med allt konstigt som händer ständigt och varje dag världen. Lidanden som verkar helt obegripliga och helt onödiga. Enligt Gahan fick gruppen gott gensvar från kristna organisationer, de förstod vad vi försökte att säga, menar han i Malins biografi.⁴

² Svenska Dagbladet, 2001-09-21.

³ Malins, Steve, *Depeche Mode-A biography*, s. 90.

⁴ Malins, Steve, *Depeche Mode-A biography*, s.90-91.

Kärlek och sex som botemedel mot livets leda.

Gore sa sig i samband med LP:n *Black Celebration* vara en pessimistisk person och ser livet som ganska tråkigt. Därför vill han reflektera kring livets leda. Han menar också att det riktiga livet inte är något extremt sådant och att de själva, bandet, inte är några extrema personer så inte heller deras låtar. Han ansåg vid tiden av detta uttalande, 1986, att alkohol, sex och kärlek var de bästa botemedlen från livets leda.⁵ Gore säger sig vara influerad av existentialismen och författare som Albert Camus, Franz Kafka och Berthold Brecht lika mycket som popsånger.⁶ *Black Celebration* är därför fylld av låtar kring dessa teman och albumet ses tillsammans med det senare albumet *Violator* som gruppens bästa alster. Året därpå släppte gruppen skivan *Music for the Masses* som innehåller hitar som *Strangelove* och *Never Let Me Down Again*. Den sistnämnda skall jag göra min uttolkning av. 1988 utgav Depeche Mode en liveskiva som fick namnet 101. Skivan är en ljudupptagning från gruppens spelning på Rose Bowl Arena i Los Angeles. En konsert som samlade mer än 70 000 människor. Ett tecken på hur vilken stor skara fans som gruppen hade börjat samla på sig.

Personal Jesus – Vi är ställföreträdande frälsare

När det kommer till vad Martin Gores texter handlar om, är det oftast bara låtskrivaren själv som vet vad de handlar om, inte ens de andra bandmedlemmarna vet vad de egentligen betyder. En av de få gånger Gore pratat om sina texter är i samband med låten *Personal Jesus* från albumet *Violator* (1990). Han menar att låten handlar om att vara en Jesus för någon annan, någon som ger hopp och omvårdnad för sin medmänniska. Hur allas hjärtan rymmer en Gud vilket Gore själv menar kanske inte är en balanserad syn på medmänniskan. Gruppen var rädd för att *Personal Jesus* skulle bli lika svartlistad som *Blasphemous Rumours*, men många radiostationer såg och tolkade den istället som en hyllning till det religiösa. Gore såg humorn i att man kan komma undan med det mesta bara man ackompanjerar texten med några sköna poptoner.⁷ *Violator* blev för övrigt en dundersuccé och rymmer förutom *Personal Jesus* megahiten *Enjoy the Silence*.

Mot en ljusare livssyn?

CD:n som innehåller mest religiösa undertoner är albumet *Songs of Faith and Devotion* som kom ut 1992. I samband med denna reflekterade Gore kring människan. Sångerna har här blivit något mer positiva i samband med hans dotters födelse. Texterna på albumet kombinerar Gores tro att människan är medfött ond med tron att man måste ha tillit till att mänskligheten kan förbättra sig.⁸ Gore var dock fortfarande tvetydig kring sin egen tro:

”Jag tror på någon sorts kraft trots att jag inte haft någon egen erfarenhet av någon sådan. Jag söker fortfarande. Jag gillar verkligen idén av att ha en tro, men jag har aldrig hittat något att tro på. De enda gudomliga som jag känner till är sex och kärlek. I mina ögon är Gud sex personifierad, så också kärleken. Båda stannar kvar längre än för stunden. Kärlek och sex finns kvar för evigt och därför ger de båda anledning till att existera. Därför är det inte förvånande att jag fortsätter att skriva om Gud, sex och kärlek hela tiden. Så vitt jag vet är de det största mysteriet på denna planet”.⁹ (Min översättning av Malins text).

⁵ Malins, Steve, Depeche Mode-A biography, s.107.

⁶ Malins, Steve, Depeche Mode-A biography, s.108.

⁷ Malins, Steve, Depeche Mode-A biography, s.150.

⁸ Malins, Steve, Depeche Mode-A biography, s.181.

⁹ Malins, Steve, Depeche Mode-A biography, s.182.

Självordsförsök

CD:n *Ultra* (1997) har inte lika mycket religiösa inslag som den tidigare. Enligt Gore har den fortfarande en spirituellt känsla men förmodligen är det religiösa inslaget nedtonat en aning. Han menade att han skrivit tillräckligt om religion för stunden.¹⁰ Låtarna på albumet är präglade av sångarens Dave Gahans drogmissbruk och det faktum att han försökte att ta livet av sig. Nästa skiva var en dubbelsamlingskiva med singlarna mellan 1986-1998. Den kom ut 1998 och innehöll en ny singel, *Only When I Lose myself*. Låten reflekterar kring kärleken. Gore menar att kärleken alltid innehåller en dos besatthet. "Folk talar om ömsesidigt beroende; för mig finns det alltid ett inslag av ömsesidigt beroende när man kär i någon, det är det kärlek handlar om".¹¹

Allt närmare Gud?

Den senaste skivan från Depeche Mode heter *Exiter* och kom ut 2001. Gore kände sig vid tidpunkten nu allt närmare Gud i sitt hem i Kalifornien USA. "Jag vaknar upp varje dag och ser solskenet och otroliga bergsvyer och känner mig mer i kontakt med Gud, vad nu gud är för något."¹² *Exiter* innehåller den sista låten som jag tänkt analysera nämligen *Freelove*. Depeche Mode har genom 1990-talet behållit sitt grepp om publiken, av de fyra senaste albumena har två kommit etta på Englands albumlista nämligen *Songs of Faith and devotion* och *Ultra*. *Violator* låg tvåa som bäst och den senaste *Exiter* tog sig förbi 10-strecket och toppade som nia. 2003 har både Martin Gore och sångaren Dave Gahan släppt varsina soloalbum, *Counterfeit II* respektive *Papermonsters*.

¹⁰ Malins, Steve, Depeche Mode-A biography, s.242.

¹¹ Malins, Steve, Depeche Mode-A biography, s.249.

¹² Malins, Steve, Depeche Mode-A biography, s.265.

Texter

Framöver kommer uppsatsen att analysera en text från varje album ur Depeche Modes produktion från 1984 till 2001. Frågor jag kommer att ställa till texterna är; vilken syn på människan och vilken Gudsforeställning Martin Gore har. Självklart kommer jag att hålla utkik efter Gores själsliga och spirituella utveckling, samt vilken påverkan bibliska teman och västerländsk världsåskådning haft på låtskrivaren. Låtarna och vilket album det tillhör är; *Blasphemous Rumours-Some Great Reward* (1984), *Black Celebration-Black Celebration* (1986), *Never Let Me Down again-Music for the Masses* (1987), *Personal Jesus-Violator* (1990), *Condemnation-Songs of Faith and Devotion* (1992), *Home-Ultra* (1997), *Only When I Lose Myself-Singles 1986-1998* (1988), *Freelove-Exiter* (2001). (Texterna finns i sin helhet längst bak under rubriken Bilagor.)

Blasphemous Rumours

Blasphemous Rumours kan tolkas på minst två olika sätt. Då de två huvudverserna i låten handlar om först en flicka som är 16 år. 16 år gammal och trött på livet. Därför försöker hon att ta livet av sig. Flickan lyckas dock inte med sitt uppsåt. Nästa huvudvers handlar om en ung kvinna som är 18 år. En ung kvinna som har funnit frälsning och nytt liv i Jesus Krist. I all lycka blir hon dock påkörd av en bil. Därför slutar hon sina sista dagar i livet med en respirator som hjälp för att hon ska kunna leva vidare några ytterligare någon vecka. Antingen handlar texten om två flickor eller så är det samma flicka. Men meningen blir ändå den samma. Flickan som är trött på livet lyckas inte ta sitt liv, medan tjejen som lever i fullständig lycka får lämna jordelivet. Gores refräng går så här: *I don't want to start any blasphemous rumours, but I think that God's got a sick sense of humour and when I die I expect to find Him laughing*. Refrängen antyder att Gud var han än finns skulle vara en ironiskt väsen eller kraft. Helt likgiltigt för människors situationer låter Gud sina olyckor drabba oss. Helt urskillningslöst och helt utan känsla. Eller urskillningslöst kanske är fel ord. Då Gud i texten nästan verkar vilja ställa till med olyckor för sitt höga nöjes skull. Hans sjuka humor får hursomhelst ödesdigra konsekvenser för oss människor. Man kan fråga sig om hur Gore tänkt sig då han jämför flickans/flickornas livssituationer. Anser han det lyckliga livet är mer värt än det olyckliga. Är det mer okej att låta den som är uttråkad dö än den som lever ett lyckligt liv. Flickans mamma är givetvis ledsen och bedrövad över Guds slumpmässiga olyckor. Först tar hon på sig dotterns självmordsförsök och sedan sörjer hon givetvis dotterns död. Genom texten förstår man att olyckor och död drabbar de efterlevande och de anhöriga lika mycket som den drabbande själv. Popsången blir till en klagan över hur Gud kan låta sina olyckor helt urskillningslöst drabba människor, men till skillnad mot Jobs klagan i *Jobs bok* i bibeln finns inget lyckligt slut eller försök till sådant. Mamman får inte tillbaka sin dotter. Vi människor måste leva med Guds beslut. Det vill säga om vi tror på att gud, en högre makt, en livsmening, som går in och bestämmer allt här i världen och att han är helt allsmäktig. Eller om det finns slump, en slump som inte alls tänker på oss människor. I texten framstår också Gud som en personifierad gudom som handgripligen styr över människans och mänsklighetens öden.

Black Celebration

I samband med att de släppte albumet *Black Celebration* menade Gore att trots sin ständiga pessimistiska syn på livet, så ville han inte att folk skulle uppfatta bandet som några som ständigt vältrar sig i depression och misär. Istället vill han skapa en varm känsla i sina låtar trots all realism.¹³ Låten *Black Celebration* som inleder albumet *Black Celebration* hyllar det vardagliga livet. Låten är en svart hyllning till ännu en svart dag. Kärleken till nästan, kvinnan

¹³ Malins, Steve, *Depeche Mode – A biography*, s. 110.

han lever med, får honom att uthärda ytterligare ännu en svart dag. Hennes optimistiska livssyn är som paradiset för honom och genom henne kan han också hoppas på en gnutt optimism i sin eviga pessimistiska livssyn. Nyckelordet är *Consolation*, Tröst. För kärleken till nästan är hans tröst. I samliv och samlag med kvinnan kan han fortleva trots ytterligare ännu en svart dag. I texten märker vi alltså låtskrivarens pessimistiska syn på livet men livet är inte genomsurt, det finns hopp, det finns tröst, det finns kärlek och sex. "Let's have a Black Celebration".

Never Let Me Down Again

Never Let Me Down Again handlar av vissa uttolkare om att fly vår verklighet genom droger. Den bästa vännen i texten är drogen. I gaykretsar skulle låten vara ett exempel på homoerotik¹⁴. Jag tror varken den handlar om drogromantik eller homosexuell sex. Istället menar undertecknad att låten handlar om tilliten till nästan eller till gud. Detta trots att Martin Gore i uttalanden alltid är tvetydig om sin tro på en högre makt. Texten menar enligt mig att han hoppas på att medmänniskan som en gång gjort honom besviken aldrig ska svika honom igen. För i tillit i varandra flyger vi högt över världen och kan känna oss säkra på att inget ont kan hända oss. En kristen tolkning av texten skulle "the best friend" kunna vara Jesus/Gud och att han då tar i tur med sin bästa vän Jesus. Han har en gång blivit sviken och känt sig lurad av honom och vill aldrig känna den känslan igen. Men trots allt är han åter tillsammans med Jesus/Gud och känner sig då helt trygg. Tillsammans ser de världar passera och så länge han vet vem som bestämmer, så kan han vara helt säker på att inget ont kan hända honom igen. Låten handlar med största sannolikhet om svek och förmågan att återigen lita på den som en gång svikit dig. En känsla som alla människor måste brottas med varje dag och det måste vi för att vårt samhälle skall fungera. Vi måste förlåta och tro på varandra igen för att ett harmoniskt samhälle skall uppstå.

Personal Jesus

Personal Jesus är som tidigare nämnt en av de få låtar som Martin Gore själv uttalat sig om. Enligt honom handlar låten om att vara en Jesus för någon annan, någon som ger hopp och omvårdnad för sin medmänniska, samt att allas människors hjärtan rymmer en Gud. Raden i låten *Reach out touch faith* kan då tolkas så att man skall söka och finna kärleken i tron på medmänniskan och då finner man också sin Gud sin Jesus i henne/honom. Då alla människors hjärtan rymmer det gudomliga. Tillsammans kan vi alla vara omvårdande och såna som bryr sig om varandra. En vers går så här: *Lift up the reciever. I'll make you a believer. Take the second best. Put me to the test. Things on your chest. You need to confess. I will deliver.* Jag tolkar det som att vi alla kan gå in som ställföreträdande Messiasfigurer för varandra. Omvårdnad och kärlek finns bara en telefonsamtals väg från dig om du tror på att din medmänniska kan frälsa dig. En medmänniska som du kan bikta alla sorger och all din skuld som du bär i ditt bröst till. I fall du tror på det så kan då få frid och frälsning. Det lovar i alla fall personen i texten. *Take the second best* medan vi väntar på Kristus återkomst.

Condemnation

Låten *Condemnation* finns på skivan *Songs of faith and devotion* vilken rymmer många spirituella texter med anspelningar på bibeltexter. Människor som likt Thomas Tvivlaren tvivlar och folk som likt Judas Iskariot bedrar. *Condemnation* vilket på svenska närmast kan översättas med Dömd som skyldig. Personen i texten känner bedömd av någon människa eller några människor, eller kanske Gud. Trots att han är redan dömd som skyldig anser han både ha lagen och sanningen på sin sida och trots alla anklagelser och lögner tänker han lida med

¹⁴ Malins, Steve, Depeche Mode – A biography, s. 122-123.

sin stolthet bevarad. Han har inte gjort något fel. Han vill ha en rättvis prövning och vill inte att Justitia skall byta ut sina opartiska domar mot någon slags snällhet.¹⁵ Vem som är Justitia och vem som anklagar personen i texten är som sagt svårt att uttolka men som vanligt är det väl upp till läsaren. Han känner sig dock säker på sin egen oskuld, sin renhet. Hans samvete är rent och om den som anklagar anser att hans oskuldfulla sätt skulle vara tecken på omogenhet så är han inte förvånad. Låten blir ändå mer svårtolkad och ytterst ambivalent då han dessutom känner sig upprymd och hög i vetenskapen att denna ständiga orättvisa alltid kommer att finnas kvar. Säker på att han oskyldig till den skuld någon vill lägga honom till last för kommer han ändå ta sitt straff. Som kommentar till texten kan man tillägga att vi människor ofta går och känner oss skyldiga och syndfulla för saker vi inte vet varför vi har dåligt samvete för. Samhällets normer och människor kräver så mycket av oss. När det kommer till kritan är vi utan skuld till det flesta vi har dåligt samvete för. Vilket är väldigt onödigt och tar mycket energi ifrån oss. Energi vi kan lägga på konstruktiva och uppbyggliga tankar och handlingar för vårt välmående. Vi är bara människor och våra laster gör oss mänskliga. Ingen är felfri. Vi måste acceptera våra brister och ändå viktigare andras "fel". Personen i texten känner sig trots sitt rena samvete ändå ett behov att kommentera den fällande domen emot honom. Vad domaren ansåg vad han gjort sig skyldig till vet bara Martin Gore.

Home

Enligt Steve Malins biografi om Depeche Mode så är det spirituella och religiösa inslaget nedtonat på skivan *Ultra* från 1997.¹⁶ Vissa har menat på att Gores texter skulle vara skrivna som ett slags rolldikter för sångaren Dave Gahan. Detta förnekar Gore dock i biografien. Där han menar på att det skulle vara omöjligt att se bort från sitt eget känsloliv när man skriver texter. Skivan *Ultra* är dock mer än någon annan präglad av Gahans liv. Åren efter den förra skivan *Songs of Faith and Devotion* hade sångaren levt ett minst sagt hårt liv. Fyllt av alla slags droger. Till slut orkade han inte mer och försökte därför ta sitt liv. Som vanligt när människor försöker ta sitt liv var det ett rop på hjälp. Ett alarm för att kunna komma ur det destruktiva levernet. Gahan misslyckades som tur var med sitt självmordsförsök. Spår nummer tre från skivan heter *Home* och handlar med stor sannolikhet om döden. En vers går så här: *God send the only true friend I call mine pretend that I'll make amends the next time befriend the glorious end of the line.* *Home* är i såna fall en metafor för himlen, paradiset eller helt enkelt döden. Samtidigt kan man tolka texten som att han slutligen accepterat att han hör hemma i vår värld trots att allt sjuka och betungande som vårt liv innebär. Då han i annan vers tackar för att han blivit förd till den plats han är i livet, för att han blivit hjälpt hem, för att han får sjunga om de tårar detta liv innebär. Det kan handla om acceptans för det liv man fått som gåva. Hur taskigt man än mår så finns det skäl för att kämpa vidare. *Home* handlar kanske mer om ett rop efter ett liv snarare om döden. Men också att döden är en del av livet.

It's Only When I Lose Myself

Det finns teman som Martin Gore ständigt återkommer till i sina texter. Kärlek och sex. Närmare sagt deras kraft för bota livets leda. I *It's Only When I Lose Myself* tar han steget fullt ut och betraktar kärleken som det enda sättet att hitta sig själv. Han betraktar sex och kärlek som de enda sättet att bli en hel människa och diktar om faran av att helt utelämnat sig själv till en människa, men om man tar chansen/risken att förlora sig själv i en annan kan man hitta sig själv i kärleken. I samklang, samvaro, samliv och samlag med en annan människa kan bli harmonisk och hitta sig själv. I en kommentar till texten menar han att kärlek är

¹⁵ Justitia var rättvisans gudinna i romersk mytologi. Justitia avbildas med ett svärd och en våg samt en bindel för ögonen vilket är en symbol för opartiskhet.

¹⁶ Malins, Steve, *Depeche Mode-A biography*, s.242.

ömsesidigt beroende.¹⁷ Kärleken får honom att känna en inre salighet: *Something beautiful is happening inside for me, something sensual, it's full of fire and mystery. I feel hypnotized, I feel paralyzed. I have found heaven.* Det är helt klart för Gore att kärleken är livets mening och att det är den relationen med andra som man verkligen kan hitta sig själv.

Free Love

Den sista texten som jag skall analysera i denna uppsats är *Freelove* från CD:n *Exit*. Texten handlar som man kan utläsa av titeln om fri kärlek, om hur människor springer runt och letar efter kärlek och är osäkra på vad vi egentligen håller på med här på jorden. Vissa söker efter livets mening mer än andra. Men det återkommande budskapet i texten är; att man inte skall vara rädd för kärleken och att man skall sluta att gömma sig från den, man behöver inte lida mer. För personen i texten, ger ett budskap; *And I'm only here to bring you free love. Let's make it clear, that this is free love. No hidden catch, No strings attached, just free love, no hidden catch, no strings attached, just free love.* Han vill bara ge förbehållslös och fri kärlek. Många moderna teologer har sett relationen mellan det gudomliga och det mänskliga som fri kärlek till och med Gud skulle vara fri kärlek, mer om detta senare. Personen i texten vill bara ge fri kärlek. Hans sökande för sanning är över, han har inte hittat den någonstans. Han vet bara att han är här för att ge till fri kärlek. Vem som vill ge fri kärlek är osäkert, men det något Kristuslikt över personen bakom budskapet. Ett gudomligt sken över ett mänskligt budskap. Vilket mer än väl stämmer in på Jesus Kristus? Texten är dubbelbottnad. Den handlar också om kärlek mellan människor. Ett löfte från en person till en annan. Ett löfte om fri kärlek utan krav, utan baktankar, bara fri kärlek. En text om kärlek, sex och sökande efter livets mening. De största mysterierna på denna planeten enligt Gore och jag är böjd att hålla med

¹⁷ Malins, Steve, Depeche Mode-A biography, s.249.

Martin Gores texter ur ett modernt teologiskt perspektiv.

Idealrelationen – kärlek.

Det finns ett tillstånd som ses som gudomligt hos både Martin Gore och många av de moderna teologerna. Ett tillstånd som ses som en idealrelation. Detta gäller både mellan människor och människan och Gud. Nämligen kärleken. Denna relation verkar vara det närmaste vi människor kan komma på för att beskriva ett tillstånd där fullkomlig och euforisk lycka råder (Kristi lidande på korset beskrivs som kärlek till oss människor och kan då kanske inte beskrivas som fullständig lycka.). Ett utopiskt framtida lyckligt samhälle är vad många teologer längtar efter i sin eskatologi. En kärlek mellan människa och gud vilken genomsyrar allt är vad man hoppas på i trancentental teologi. Gore menar i uttalanden att det enda gudalika han stött på är kärlek och sex. Kärlek får stå som symbol för ett tillstånd i fullständig lycka. När poeter och teologer vill reflektera över det gudalika hamnar de förr eller senare i att försöka beskriva idealrelationen – kärlek.

Längtan efter något bestående.

Efter att ha valt ut, analyserat och kommenterat åtta texter ur Depeche Modes produktion samt läst biografien av Steve Malins stod det rätt snart klart vad Martins Gores texter och utveckling som låtskrivare handlar om. Gore kan ses som en människa med en ganska pessimistisk syn på livet. Det finns dock glädjeämnen. Alkohol. Men främst kärlek och sex. Hans texter reflekterar över livets leda, om relationer mellan människor, men också ett ständigt sökande över något som är större än livet. Något som är bestående. Det är också det bestående som är det teologerna reflekterar kring. Vad kan vi människor lita på? Vad finns det för evigt sammanhang som binder samman alla människor idag, men också mig med människor som levt under alla tider. Talar man med teologerna är det Gud som är det bestående genom alla tider Enligt Gore är kärleken det som är det bestående över livet och efter livet. Det är det enda gudalika fenomen han mött. Tillsammans med sex är det enligt han de största mysterierna på vår planet.

Kärleken

I min sondering över de moderna teologerna skulle jag vilja börja med den tyskamerikanske teologen Paul Tillich¹⁸ ord om att människan alltid är präglad av den kultur hon gror ur.¹⁹ Så också Martin Gore, som givetvis är påverkad av det kristna arvet i sina texter trots att låtskrivaren anser sig vara utan konfession. Tillich behöver också kärleken för att kunna beskriva hur det känns att vara ett med Gud då han kallar det "kärlekens tillstånd".²⁰ Enligt Eberhard Jüngel²¹ är Gud kärlek. "Ty 'kärleken bör strukturellt definieras som - mitt i en allt djupare relatering till sig själv – en än större osjälviskhet, som en relation till sig själv som går utanför sig själv, som går utan för sig själv och ger sig själv." Kärleken är varken ett negativt, icke kreativt förlorande av sig själv eller ett rent självhävdande; den är ett självförverkligande i en självutblottelse".²² Vilket precis är andemeningen i Gores text *Only When I Lose Myself*. Det vill säga att när man förlorar sig själv i kärlek till någon hittar man också sig själv. När

¹⁸ Paul Tillich (1886-1965) Tyskfödd teolog som några år efter nazisternas maktövertagande flyttade till USA. Tillichs främsta mål var att göra kristendomen begriplig och övertygande för religiöst skeptiska, kulturellt moderna och sekulärt sinnade människor. Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s. 174.

¹⁹ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s. 175.

²⁰ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s. 189.

²¹ Eberhard Jüngel (1934-) Teolog som föddes i Nazityskland. Växte upp i Östtyskland efter landets delning efter andra världskriget. Jüngel är känd som de främsta tolkarna av 1900-talets största teolog nämligen Karl Barth. Jüngel behärskar både filosofi och teologi. Hans bästa arbeten är djupgående utläggningar av klassiska och moderna tänkare. Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s. 124.

²² Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s.133.

man fullständigt går upp i en annan människa kan man hitta sig själv mitt i all självförnekelse, samtidigt som det är en fara att helt utlämna sig till en annan människa. Jag har mött många människor som säger sig vara brända just på grund av att de en gång utlämnat sig till en annan människa. Det svek som man känner efter man blivit lämnad gör att många har svårt att riktigt tro på kärleken igen. Men visst är det en härlig känsla att helt kunna försvinna in i någon i ömsesidig kärlek. Jüngel menar då i förlängningen att om Gud är kärlek i sin treenighet så omfattar hans kärlek både frihet och självutlämnande.²³ Helt utan risk att bli bränd? Martin Gore ser som tidigare sagt också det erotiska som något gudomligt och gudalikt. Sex och Erotik lyser däremot i stort sett med sin frånvaro i Redaktör Fords genomgång av de moderna teologerna. Den danske teologen K.E Løgstrup²⁴ jämför dock det strikt erotiska förhållandet och sinnliga kärleksförhållanden i sin bok *Det etiska kravet*. Där skriver han under rubriken *Eros och Ethos* att det "erotiska utväljandet beror på en hänförelse över den andres kroppsliga-själsliga väsen i dess av könet bestämda dragningskraft och skönhet. Utväljandet sker spontant, inte genom ett val. För det beror på förälskelsen." Løgstrup menar vidare att förälskelsen, som tillhör det erotiska förhållandet, är dömd att förr eller senare att tona bort, då relationen inte har någon originalitet, något att bygga vidare på. Förälskelsen hör således den erotiska relationen till. Vad är då ett verkligt kärleksförhållande? Det kan förklaras så att förälskelsen endast "älskar" den andre i ett visst skimmer, en viss del av den andra människan. Riktig kärlek ser däremot bort ifrån delar och älskar hela människan trots eventuella fel och brister. Den riktiga kärleken innehåller likt förälskelsen erotik, men det förhållandet förändligas dessutom. Løgstrup menar likt Martin Gore i *Only When I Lose Myself* att kärleken gör människan hel. Den danske teologen skriver: "Endast i kärleken till den andre själv är människan en enda, hel och samlad kraft och det måste hon vara för den sinnliga uppfyllelsen skall bli störst." Kärleken måste dock vara ömsesidig mellan de presumtiva älskande då det finns krav på fri genkärlek för att den verkliga kärleken skall uppstå.²⁵ Jag undrar dock om inte förälskelse kan övergå i Løgstrups beteckning på verklig kärlek, att de delar man hos människan man först förälskade sig kan över till att man verkligen älska hela människan man först blev förälskad i? Det måste hänt mer än en gång i människans flertusenåriga historia.

Teodiceproblemet

I Gores text *Blasphemous Rumours* framstår Gud som en personlig ironisk Gud som drabbar människor med slumpmässiga olyckor. Det betyder inte att Gore ser Gud som en sådan men det är i alla fall intressant att de flesta moderna teologer inte ser Gud som personligt väsen, utan mer som en kraft.²⁶ *Blasphemous Rumours* text är kan man säga en poplåt som i sin enkelhet tar upp den stora frågan om Gud är god och har all makt varför händer då olyckor i världen? Jürgen Moltmann²⁷ försöker i sin teologi svara på detta problem som kallas för teodiceproblemet. Han menar att oskyldigt och ofrivilligt lidande inte får rättfärdigas. Gud har

²³ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s.133

²⁴ Løgstrup, Knud Ejler (1905-1981) Dansk teolog och filosof som var professor i etik och religionsetik vid Århus universitet mellan 1943-1975. Løgstrup var också medlem av Det Danske Akademi. Løgstrup förde en ständig polemik mot subjektivistiska och nihilistiska traditioner. Med hjälp av en fenomenologisk metod hävdar dansken att den dagliga erfarenhetens giltighet. I *Den etiske fodring (Det etiska kravet)* argumenterar han för att etiken skall grundas på allmänmänskliga erfarenheter, oberoende religiös uppenbarelse. Det etiska krav som uppstår ur människors beroende av varandra ser han emellertid som identiskt som Kristendomens kärleksbud. [www.ne.se. http://www.ne.se/jsp/search/article/jsp?i_art_id=247413](http://www.ne.se/jsp/search/article/jsp?i_art_id=247413)

²⁵ Løgstrup, K.E, *Det etiska kravet*, s.98-103

²⁶ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s. 192

²⁷ Jürgen Moltmann (1926-) tysk teolog som fick sin första Gudsuppenbarelse som krigsfånge efter andra världskriget. En erfarenhet som gjorde att han fick grepp om hur Gud kan fungera som ett hoppets kraft mitt i allt lidande. Hoppets kraft och Guds närvaro i lidandet blev sedan hömpelarna i hans teologi. Hans teologi har därför ofta kallats Hoppets teologi. Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s. 361

inget syfte med att låta jorden drabbas av allehanda plågor. I stället vill Gud i och med Jesus seger över döden visa på att en dag skall han övervinna all ondska och allt lidande. Kyrkans roll skall därför som kristi kropp försöka att starta kampen mot allt ont redan idag.²⁸ En kommentar till att Gore personifierar Gud i texten till *Blasphemous Rumours* skulle Wolfhart Pannenberg²⁹ kunna sticka in då han menar att det är svårt att beskriva något som har en kraft, en vilja, utan att hamna i personliga metaforbilder. Pannenberg menar att man skall acceptera kritiken av ett Gudsbegrepp utvecklat i substansmetafysikens kategorier eller förstått i termer av en antropomorf förståelse som en person.³⁰

En Gud i våra hjärtan?

I låten *Personal Jesus* menar Gore på förutom att vi människor kan hoppa in som ställföreträdande frälsargestalter för varandra också att våra hjärtan kan sägas rymma en Gud. Något som den tyske teologen Dietrich Bonhoeffer³¹ kan sägas hålla med om. Hans gudsbild är klar och han ser Jesus som en gud som kliver in i vår vardag och ta på sig att bära våra bördor. Han verkar enligt mig vilja att vi moderna människor inte ska överdramatisera påståendet att vi ska vara "i Kristus", då det egentligen bara betyder att vi likt Gud/Kristus kan bära våra människors problem mitt i vardagen. Gud är lika nära oss som vår närmsta medmänniska.³² Bonhoeffer undvek dock fromma tankar om att det skulle finnas en Gud i oss. Han koncentrerade sig just på tanken att Guds uppenbarelse i Jesus var att han i kärlek i världen vill bära de plågor som ett liv kan innebära och att vi människor i förlängningen just kan vara personliga ställföreträdande Jesus för varandra.³³ Så Gores förvåning över att hans text om att just vara en ställföreträdande Jesus inte ledde till någon större upprördhet från Kristenheten kanske inte var så underligt. Då många kristna anser att vi kan vara en ställföreträdande Jesus för varandra. Wolfhart Pannenberg har också reflekterat kring Guds väsen. Han menar att Gud inte kan förklaras som något personligt, men att när vi människor agerat frihetligt är detta spår av Gud. Då gud är ett frihetligt väsen. Det gudaktiga i människan är då vår frihet. Pannbergs teologi rymmer också den eskatologiska tanken att Guds sanna väsen en dag skall uppenbaras för oss människor.³⁴

Fri kärlek

Nu åter till min tanke om att diktare och teologer för eller senare måste hjälp av kärleken för att förklara det gudomliga. Den kärleken som premieras för andra är den ömsesidiga kärleken och om man får tro Gores text *Only When I lose myself* så är det endast i det tillstånd som han finner sitt riktiga jag, sitt inre sanna väsen. Som är en del av Guds sanna väsen? Kärlek och

²⁸ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s.368.

²⁹ Wolfhart Pannenberg (1928-) tysk teolog som blev känd 1961 när han och några andra yngre akademiker släppte en uppsatssamling som hette *Uppenbarelse som historia*. De yngre akademikerna fick snart namnet "Pannbergkretsen" eftersom det var W Pannenberg som var gruppens systematiska teolog. Pannenberg och hans grupp arbetade kring frågan om Guds roll historien. Pannenberg är lika erkänd som teolog i USA som i Tyskland. Pannenberg har både jobbat för ökad ekumenik och för att bemöta utmaningen från ateistiska religionkritiker. Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s. 175.

³⁰ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s.332.

³¹ Dietrich Bonhoeffer (1906-1945) tysk teolog som kämpade mot Naziregimen i Tyskland från dess maktövertagande 1933. En kamp som slutade med döden 1945. Hans arbeten upptäcktes efter hans egen död. Hans läror är sällsynta föreningar av andligt djup, sund lära och socialt intresse. Vilken gett honom stort genomslag både hos katoliker som protestanter. Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s. 76-97.

³² Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s.92.

³³ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s.93.

³⁴ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s. 332.

sex är det enda gudalika han känner till. Enligt Edward Schillebeeckx³⁵ är Gud en kärleksfull Gud, en "Gud som bryr sig om människan". Gud är den gränslösa kärlekens Gud som gjort människans sak till sin egen. Gud önskar "människans hennes väl" är ett Schillebeeckz favorituttryck.³⁶ Ett gemensamt temata hos teologerna och hos Gore är ett hyllande av ett idealtillstånd i kärleken. Den text som uttrycker detta allra starkast är *Freelove*. Där personen lovar att hans enda syfte är att vara där för att ge fri och förbehållslös kärlek.³⁷ Vem som säger det, Gud eller människa går egentligen inte utläsa i texten, kanske är det Gore själv. Så här skriver han: *And I'm only here to bring you free love. Let's make it clear that this is free love. No hidden catch no strings attached. Just free love. No hidden catch. No strings attached. Just free love.* Den störste 1900-tals teologen av dem alla Karl Barth³⁸ beskriver just Gud som en kraft som söker och upprättar en gemenskap mellan sig själv och oss människor. Han älskar oss både som Fader, Son och Helig ande. Han finns också i oss i den frihet som tillhör honom. Gud är en kraft som är oskapad och liv i sig själv. Gud är en kraft som älskar i frihet. Gud finns alltså till för oss i kärlek som vi helt fritt kan få. (Han) är kärlek. Tillståndet mellan oss människor och Gud är kärlek, men också utan relation med oss människor är han kärlek. Han är kärlek i frihet och frihet i kärlek.³⁹ Personen i Gores text proklamerar också att han bara är här för att ge fri kärlek, kärlek utan förbehåll. Ideal tillståndet mellan människor enligt Gore? Helt säkert hyllar han kärleken som det enda gudalika. Dietrich Bonhoeffer är inne på samma tema då han menar att är vi människor skapade fria, fria som en avbild av Gudsfrihet. Frihet är dock enligt Bonhoeffer inte ett tillstånd man kan ha för sig själv utan det kan endast existera mellan två individer. Gud skapade därför både människan till man och kvinna och dessa skapade varelser är beroende av varandra och av Gud.⁴⁰

Den fria vänskapens relationer

Jürgen Moltmann är beskriver också Gud som kärlek. "Om det är som kärlek vi erfar Gud, då erfar vi, när vi erfar Gud, i någon mening också hans erfarenhet av oss." Likt Barth betraktar Moltmann också Gud som kärleken i frihet, frihet i kärlek. Han ser inte Gud som någon

³⁵ Edward Schillebeeckz (1914-) Flamländsk teolog född i Belgien. Hans främsta intresse har varit att uttrycka evangeliet och den kristna traditionen så tydligt som möjligt till den moderna människan. Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s. 197.

³⁶ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s. 205.

³⁷ Den fria kärleken skall dock inte misstolkas och sammanblandas som ett så kallat fritt förhållande, där två partners kommit överens att de kroppsligt får umgås med dem de önskar.

³⁸ Karl Barth, (1886-1968). Schweizisk teolog. Som betraktas som 1900-talets största teolog. Hans huvudarbete är på 9000 sidor och heter *Die kirchliche Dogmatik*. Barths tänkande är en teologi som predikar evangeliet (kerygmatiske teologi). Det vill säga att ordet om att Gud/Jesus befriar och frälser människor. Barth kritiserade dem som satte människan på den plats som tillkommer Gud. De som formar en teologi som kretsar kring människan (antropocentrisk) istället för en teologi som sätter Gud i centrum (teocentrisk). Han kritiserar dem därför att han anser att människan inte kan sträva efter Gud, man agerar då religiöst och okristligt. Barths teologi är istället teocentrisk och kristocentrisk . Han menar att Guds egenväldiga handlande är det viktiga. Teologin bygger helt på Guds nådefulla handlade i Jesu Kristi inkarnation, liv, död och uppståndelse. Gud talar genom sitt ord – logos- Jesus- och ger sin kärlek livsmening agape till människan helt utan att han/hon förtjänar det. Barth menar att Gud ger allt detta, talar till människan lodrätt från ovan. (Senkrech von oben). Den schweiziske teologen menar att man helt ska lita på Guds nåd och inte sträva efter livsmeningen. Den är människan ändå given. Barth var inte rädd för den sekulära utvecklingen. Han menade att den sekulära människan som lever för sin medmänniska mitt i livet är den äkta kristna människan. Skiljt från den religiösa människan som ständigt strävar efter gud och glömmer livet som är dem givet. Barth menar att människan skall leva med och för sin medmänniska. Schweizaren menade närmast att människor endast ska komma till kyrkan för att påminnas att deras plats inte är där utan i det verkliga livet, med och för sina medmänniskor. Barths teologi har karakteriserats som dialektisk. Han uppfattar sin roll som teolog som en ständig lyssnare efter Guds ord –logos – Jesus. Barth har fått många efterföljare som till exempel Dietrich Bonhoeffer och Jürgen Moltmann. Ford, David (red). *Modern teologi del 1*. S. 41-75.

³⁹ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s.59.

⁴⁰ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s.85-97.

härskare utan som en kärlekens gemenskap. I sin relation till världen söker han inte så mycket ett herravälde som en gemenskap präglad av kärlek. Här på jorden skulle hans rike bäst återspeglas som den fria vänskapens relationer. Vilka kan sägas ta del i Guds treeniga liv.⁴¹ Det vill säga gudalika relationer i vårt vardagliga liv. Om det som Moltmann säger stämmer, att den fria vänskapens relationer skulle vara en återspeglig av Gud så är det väl inte konstigt att en sökare som Martin Gore skulle uppfatta kärlek och sex något Gudomligt. Vad är en fri vänskapsrelation? Den finns ibland mellan riktigt goda vänner (det kan gå år mellan två möten vänner emellan, ändå vet man att den dag man åter möts att vänskapen är lika stor som den var vid förra mötet). Förmodligen är bandet ännu djupare mellan två människor som älskar varandra både kroppsligt och själsligt, men det viktiga är att relationen är kravlös och förbehållslös och att den inte kräver några motprestationer. Vi kan således inte vara riktigt fria om vi inte har någon relation med någon. *And I'm only here to bring you free love. Let's make it clear that this is free love. No hidden catch no strings attached. Just free love. No hidden catch. No strings attached. Just free love.*

Martin Gores livs- och människosyn

Budskapet i *Freelove* skulle kunna vara ett av svaren på vilken människosyn Gore har och slår man ihop det han skriver i *Personal Jesus*, skulle man kunna tolka det som att han vill att vi skall leva för varandra i ömsesidig kärlek och ställa upp för varandra som ställföreträdande frälsarfigurer. Detta kan ses som en motbild till hans pessimistiska livssyn och om han står för att han känner ständigt bedömd, orättvis beskylld för saker han står som i låten *Condemnation*. I låten *Black Celebration* behöver han just kärlek som tröst för att orka med det vardagliga livet som han ser som tråkigt. Gore är alltså plågad av pessimism, en livssyn som dock blivit ljusare sedan han blivit förälder. I låten *Black Celebration* behöver han just kärlek som tröst för att orka med det vardagliga livet vilket han ser som tråkigt. Gore är alltså plågad av pessimism, en livssyn som dock blivit positivare efter det han blivit förälder.

⁴¹ Ford, David (red), *Modern Teologi del 1*, s.374.

Slutreflektion

Inför det obegripliga är vi alla små barn

Jag är övertygad om att vi människor är påverkade av diktare och teologers resonemang och att dikten är mer påverkad av vårt kristna idévarv än vi allmänhet känner till. Vi talar om krafter. Vi talar om mysterium. Vi undrar om varför vi blir kära. Vi kan egentligen inte förklara de större sammanhangen i universum och därför förklarar vi allt med kärlek. Gud är kärlek. Kärlek är Gud. Livets mening är kärlek. Kärlek är livets mening. Frihet är kärlek och Gud är både kärlek och frihet. Vår vänskap och vår kärlek är en avspeglning av Guds fria kärlek. Närmare en sådana abstrakta begrepp kommer vi aldrig sanningen. Det låter fint och när till och med den största teologen av alla på 1900-talet, Karl Barth, blir till ett litet barn när han skall förklara varför Gud är och skapar. Han har följande enkla närmast barnsliga tes, nämligen DÄRFÖR.⁴²

Kärlek, Kärlek och Fri kärlek.

Martin Gore försöker också förklara livets mysterium. Han vill komma undan livets leda. Han lever för kärlek och sex. Han ser dem som ett botemedel mot ledan. Teologer, diktare och låtskrivare försöker alla förklara livets alla mysterium. Jag kan inte säga att jag övertygad om deras teser och tanken som både Barth, Bultmann, Moltmann, Jünger i olika grad har. Att Gud är fri kärlek och vi är en avspeglning av guds frihetliga kärlek i ömsesidig relation till varandra, är dock en möjlig abstrakt förklaring av Guds väsen och dess avspeglning, människorna. Vi bör därför leva som Gud är, och som Martin Gore menar, i fri kärlek. Något som jag frågar mig är om man i ett framtida resonemang skulle kunna förklara den större livsmeningen i universum utan att förklara den som kärlek.

Gemensamma teman.

Det finns alltså teman som återkommer både hos de moderna teologerna och hos Martin Gore. Gore skriver aldrig rakt ut att han tror på Gud, han är dock övertygad om att det finns en kraft trots att han själv aldrig haft någon erfarenhet av en sådan. Trots Depeche Modes låtskrivares tvetydighet när det gäller tron rör han sig helt klart i ett kristet arv och språk. Det handlar om klagan över de orättvisa olyckor som Gud låter drabbar oss människor varje dag, om livets leda och dess botemedel, om svek och förlåtelse, tillit och tro, om att vara en ställföreträdande Jesus för varandra, om alltid känna sig orättvist bedömd, om döden eller acceptans över det liv om man fått sig givet och till sist om fri kärlek. Språk och metaforer som också finns hos de moderna teologerna, då de också skriver och talar om kärlek, K.E Logstrup funderar till exempel likt Gore att det är endast i kärleken till en annan människa kan hitta sig själv. En annan gemensam utgångspunkt är att många teologer som Gore reflekterar kring den fria kärleken. En relation i vilket Guds väsen ger oss människor helt förbehållslös kärlek. Denna kraft (Gud) erbjuder oss människor att vara i denna fria kärlek – ett idealtillstånd som vi människor också bör vara tillsammans i. Ett annat tema som både teologer och Gore skriver om är förhoppningen att människan kan bära varandras bördor och att vi kan vara ställföreträdande Jesus för varandra. Något som främst Dietrich Bonhoeffer lyft fram och som kommer fram i låten *Personal Jesus*. De funderar alla också, som vi alla människor gör, på varför människor behöver orättvärdigt lida om Gud är kärlek och har all makt att göra gott, om det klassiska teodicéproblemet således. Till sist skulle jag vilja säga att jag inte är förvånad över att både teologerna och Gore har så lika utgångspunkter i sina olika alster. De är människor som söker efter det bestående, snart hamnar de i existentiella frågor om vad vi kommer ifrån och om hur vi människor borde vara för varandra. Lösningen är genial och egentligen väldigt enkel, nämligen att vi ska vara till för varandra i kärlek, i ömsesidig

⁴² Ford, David (red), *Moderna Teologer del 1*, s. 64.

kärlek, i fri kärlek. Vi behöver inte vänta på att någon Kristus skall lyssna på våra problem eller förlåta oss våra brister och frälsa oss från våra lidanden. Vi kan enligt Depeche Modes låtskrivare redan idag skapa en bättre värld redan dag ifall vi ställer upp för varandra som ställföreträdande Gudar. Vi som enligt kristendomen är av Gud skapade varelser, kan som Guds avbilder själva skapa en ny skön värld?

Sammanfattning

Den här uppsatsen skall belysa popgruppens Depeche Modes texter i ett teologiskt sken. Jag ska försöka att dra paralleller mellan låtskrivarens Martin Gores texter och den syn de moderna teologerna haft på de teman som återkommer i texterna. Låtskrivaren i bandet Martin Gore har skrivit de flesta av gruppens texter. Jag kommer i denna uppsats tolka låtskrivarens texter för att diskutera kring dem om vilken Gudsforeställning och människosyn som skymtar fram från texterna. Teologi och populärkultur arbetar ofta med samma områden. Det är därför intressant att låta teologerna genom mig få ge sin syn på de existentiella frågor som Martin Gore skriver om i sina texter. Denna C-uppsats har kommit till genom läsning av tre böcker *The Modern Theologians*, *Modern Teologi del 1* som är en version av den försträmnda på svenska, båda sammanställda av redaktör David Ford, samt biografen *Depeche Mode – A biography* skriven av Steve Malins. Dessutom har jag läst och analyserat Martin Gores texter från samtliga album, men koncentrerat mig på en låt från varje album från 1984 och framåt. Biografen har jag lusläst för att ta fram allt som handlar om livssyn, människosyn och Gudsforeställning hos låtskrivaren Martin Gore. Böckerna om de moderna teologerna har jag läst för att kunna dra paralleller med Gores tankar kring livsförståelse och livsåskådning. Texterna har jag analyserat med frågorna om livssyn, människosyn och Gudsforeställning i bakhuvudet.

Vi människor är mer påverkade av diktare och teologers resonemang mer än många känner till. Vi talar om krafter, om mysterium, undrar varför vi blir kära. Vi kan egentligen inte förklara det vi inte förstår därför förklarar vi allt med kärlek. Gud är kärlek. Kärlek är Gud. Livets mening är kärlek. Kärlek är livets mening. Frihet är kärlek och Gud är både kärlek och frihet. Vår vänskap och vår kärlek är en avspeglning av Guds fria kärlek. Närmare en sådana abstrakta begrepp kommer vi aldrig sanningen. Martin Gore, Depeche Mode låtskrivare, försöker också förklara livets mysterium. Han vill komma undan livets leda och han lever för kärlek och sex vilka betraktas som botemedel mot ledan i sitt liv. Teologer, diktare och låtskrivare försöker alla förklara livets alla mysterium. Moderna teologer som Barth, Bultmann, Moltmann, Jüngel är innehavare av tanken på att Gud är fri kärlek och vi är en avspeglning av Guds fria kärlek i ömsesidig relation till varandra, vilket kan anses vara mer än en möjlig abstrakt förklaring av Guds väsen och dess avspeglning, människorna. Det finns alltså teman som återkommer både hos de moderna teologerna och hos Martin Gore. Gore skriver aldrig rakt ut att han tror på Gud, han är dock övertygad om att det finns en kraft trots att han själv aldrig haft någon erfarenhet av en sådan. Gore rör sig helt klart i ett kristet arv och språk. Det handlar om klagan över de orättvisa olyckor som Gud drabbar oss människor med varje dag, om livets leda och dess botemedel, om svek och förlåtelse, tillit och tro, om att vara en ställföreträdande Jesus för varandra, om alltid känna sig orättvist bedömd, om döden eller acceptans över det liv om man fått sig givet och till sist om fri kärlek. K.E Løgstrup funderar likt Gore om att det är endast i kärleken till en annan människa kan hitta sig själv. En annan gemensam utgångspunkt är att många teologer, främst Karl Barth, som Gore reflekterar kring är den fria kärleken. En relation i vilket Guds väsen ger oss människor helt förbehållslös kärlek. Denna kraft (Gud) erbjuder oss människor att vara i denna fria kärlek – ett idealtillstånd som vi människor också bör leva tillsammans i. Ett annat tema som både teologer och Gore skriver om är förhoppningen att människan kan bära varandras bördor och att vi kan vara ställföreträdande Jesus för varandra. De funderar också på, som vi alla människor gör, varför människor behöver orättvärdigt lida om Gud är kärlek och har all makt att göra gott. De moderna teologerna såsom Gore söker efter det bestående, det som är större än själva livet och snart hamnar de i existentiella spörsmål om vad vi kommer ifrån och om hur vi människor borde vara för varandra. Lösningen är genial och egentligen väldigt enkel, nämligen att vi ska vara till för varandra i ömsesidig fri kärlek.

Litteraturförteckning

Litteratur

Ford, David F, *The modern Theologians – Second Edition*, Blackwell Publishers Ltd, 1997

Ford, David F, *Modern Teologi Del I*, Verbum, 1991

Løgstrup, K.E, *Det etiska kravet*, Daidalos , 1994

Malins, Steve, *Depeche Mode – A biography*, Mackays of Chatham, 2001

Texter

Blasphemous Rumours-Some Great Reward (1984)

Black Celebration-Black Celebration (1986)

Never Let Me Down again-Music for the Masses (1987)

Personal Jesus-Violator (1990)

Condemnation-Songs of Faith and Devotion (1992)

Home-Ultra (1997)

Only When I Lose Myself-Singles 1986-1998 (1998)

Freelove-Exiter (2001).

Tidningsartiklar

Lundberg, Johan, *Mot topplistorna med religiositet, erotik och melankoli*, Svenska Dagbladet, 2001-09-21

Internet

www.ne.se (nationalencyklopedin på internet).

Bilagor

Blasphemous Rumours från skivan *Some Great Reward* (1984).

Girl of 16
Whole life ahead of her
Slashed her wrists
Bored with life
Didn't succeed
Thank the lord
For small mercies

Fighting back the tears
Mother reads the note again
16 Candles burning in her mind
She takes the blame
It's always the same
She goes down on her knees
And prays

I don't want to start
Any Blasphemous Rumours
But I think that God's
Got a sick sense of humour
And when I die
I expect to find Him laughing

Girl of 18
Fell in love with everything
Found new life
In Jesus Christ
Hit by a car
Ended up
On a life support machine

Summer's day
As she passed away
Birds were singing
In the summer sky
Then came the rain And Once again
A tear fell from her mother's eye

Black Celebration från skivan *Black Celebration* (1986).

Lets have a black Celebration
Black Celebration
Tonight

To Celebrate the fact
Tha we've seen the back
Of another black day

I look to you
How you carry on
When all hope is gone
Can't you see

Your optimistic eyes
Seem like paradise

To someone like
Me

I want to take you
In my arms
Forgetting all I couldn't today

Black celebration
Black celebration
Tonight

To celebrate the fact
That we've seen the back
Of another black day

I look to you
And your strong belief
Me, i want relief
Tonight

Consolation
I want so much
Want to feel your touch
Tonight

Take me in your arms
Forgetting all you couldn't to today

Black celebration
I'll drink to that
Black Celebration
Tonight

Never Let Me Down Again från skivan *Music for the Masses* (1987).

I'm taking a ride
With my best friend
I hope he never lets me down again
He knows where he's taking me
Taking me where I want to be
I'm taking a ride
With my best friend

We're flying high
We're watching the world pass us by
Never let me down again
Never want to put my feet back down
On the ground

I'm taking a ride
With my best friend
I hope he never lets me down again
Promises me i'm safe as houses
As long as I remember who's wearing the trousers
I hope he never lets me down again

Never let me down

See the stars, they're shining bright
Everything's alright tonight

Personal Jesus från skivan Violator
(1990).

Your own personal Jesus
Someone to hear your prayers
Someone who cares
Your own personal Jesus
Someone to hear your prayers
Someone who's there
Feeling unknown
And you're all alone
Flesh and bone
By the telephone
Lift up the receiver
I'll make you a believer
Take the second best
Put me to the test
Things on your chest
You need to confess
I will deliver
You know i'm a forgiver
Reach out touch faith
Reach out touch faith
Your own personal Jesus
Feeling unknown
And you're all alone
Flesh and bone
By the telephone
Lift up the receiver
I'll make you a believer
I will deliver
You know i'm a forgiver
Reach out and touch faith
You know i'm a forgiver
Reach out and touch faith

*Condemnation från skivan Songs of Faith
and Devotion (1992).*

Condemnation
Tried
Here on the stand
With the book in my hand
And truth on my side
Accusations
Lies
Hand me my sentence
I'll show no repentance
I'll suffer with pride

It for honestly
You want apologies
I don't sympathize
It for kindness
You substitute blindness
Please open your eyes

Condemnation
Why
Because my duty
Was always to beauty
And that was my crime
Feel elation
High To know I can trust this
Fix of injustice
Time after time

If you see purity
As immaturity
Well it's no surprise
It for kindness
You substitute blindness
Please open your eyes

Home från skivan Ultra (1997).

Here is a song from the wrong side of town where
i'm bound to the ground by the lonliest sound that
pounds from within and is pinning me down.

Here is a page from the emptiest stage a cage or the
heaviest cross ever made a guage of the deadliest
trap ever laid.

And I thank you for bringing me here for showing
me home for singing these tears finally i've found
that I belong here.

The heat and the sickliest sweet smeeling sheets
that cling to the to backs of my knees and my feet.
I'm drowning in time to a desperate beat.

And I thank you for bringing me here for showing
me home for singing these tears finally i've found
that I belong.

Feels like home I should have known from my first
breath.

God send the only true friend I call mine pretend
that I'll make amends the next time befriend the
glorious end of the line.

And I thank you for bringing me here for showing
me home for singing these tears finally i've found
that I belong here.

*It's only when I lose myself från skivan The
singles 1986-1998. (1998).*

It's only when I lose myself in someone else
That I find myself
I find myself
It's only when I lose myself in someone else
That I find myself
I find myself

Something beautiful is happening inside for me
 Something sensual, it's full of fire and mystery
 I feel hypnotized, I feel paralyzed
 I have found heaven
 There's a thousand reasons
 Why I shouldn't spent my time with you
 For every reason not to be here I can think of two
 Keep me hanging on
 Feeling nothing's wrong
 Inside your heaven
 It's only when I lose myself in someone else
 That I find myself
 I find myself
 It's only when I lose myself in someone else
 That I find myself
 I find myself
 I can feel the emptiness inside me fade & disappear
 There's a feeling of content that now you are here
 I feel satisfied
 I belong inside
 Your velvet heaven
 Did I need to sell my soul
 For pleasure like this
 Did I have to lose control
 To treasure your kiss
 Did I need to place my heart
 In the palm of your hand
 Before I could even start
 To understand
 It's only when I lose myself in someone else
 That I find myself
 I find myself
 It's only when I lose myself in someone else
 That I find my life
 I find myself

And I haven't been getting anywhere
 No I haven't been getting anywhere
 And I'm only here
 To bring you free love
 Let's make it clear
 That this is free love
 No hidden catch
 No strings attached
 Just free love
 No hidden catch
 No strings attached
 Just free love
 Hey girl
 You've got to take this moment
 Then let it slip away
 Let go complicated feelings
 Then there's no price to pay
 We've been running for love
 We've been running for love
 And we don't know what we're doing here
 No we don't know what we're doing here
 And I'm only here
 To bring you free love
 Let's make it clear
 That this is free love
 No hidden catch
 No strings attached
 Just free love
 No hidden catch
 No strings attached
 Just free love

Free Love från skivan Exiter. (2001).

If you've been hiding from love.
 If you've been hiding from love
 If you've suffered enough
 If you've suffered enough
 I can understand what you're thinking of
 I can see the pain that you're frightened of
 And I'm only here
 To bring you free love
 Let's make it clear
 That this is free love
 No hidden catch
 No strings attached
 Just free love
 No hidden catch
 No strings attached
 Just free love
 I've been running like you
 I've been running like you
 Now you understand why I'm running scared
 Now you understand why I'm running scared
 I've been searching for truth
 I've been searching for truth